

Årsplan for dansk, 1.x 2011-2012 ved Josefine Eiby

Hvad skal de lære i dansk?

Det der er væsentligt i årsplanssammenhæng er ikke, hvad børnene skal *lave*, men hvad de skal *lære* –og hvordan.

Gennem det de laver, lærer de det, de skal.

Vi følger naturligvis ministeriets mål, der kan læses

http://www.uvm.dk/service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles_Maal_2009_-_Dansk/Trinmaal_-_dansk_-_synoptisk.aspx?faellesmaal=1.

I kan finde en meget fin gennemgang og vejledning [her](#).

Vi arbejder med fire centrale kundskabsområder:

- Det talte sprog
- Det skrevne sprog – læse
- Det skrevne sprog – skrive
- Sprog, litteratur og kommunikation

Læsning

I 1. klasse er der stort fokus på at lære at læse, da læsningen er et stort fundament for al den øvrige læring i skolen.

Når de mestrer teknikken ”at læse”. Kan de bruge læsningen til henholdsvis at lære, opleve og gøre.

Vi vil sideløbende med den ”tekniske træning” også **bruge** læsningen. Det skal være meningsgivende for børnene at læse. Det skal give dem noget. Det kan eksempelvis være:

Læse for at opleve: Det kan være oplevelse i forbindelse med en god historie eller en klassekammerats oplevelser med Læsefidusen.

Læse for at lære: Det kan være viden om dyr eller lande.

Læse for at gøre: Det kan være en instruktion til natur og teknik.

Børnestavning

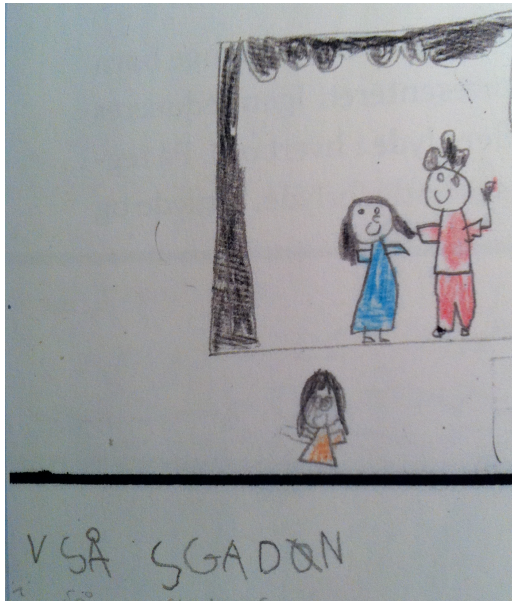
Læsning og skrivning er to parallelle processer. De lærer at læse ved at skrive og lærer at skrive ved at læse.

Jeg har allerede skrevet lidt i ugebrevet om principperne for børnestavning.

Børnestavningen tager udgangspunkt i det enkelte barns forudsætninger og holder fast i en anerkendelse af deres skriveproces.

Det er centralt:

- at børnene ikke skal tænke på at stave rigtigt som voksne
- at børnene med det samme kan skrive alt, hvad de har lyst til
- at der er intet, der hedder stavfejl
- at børnene bare skal skrive de lyde, de kan høre eller kender i forvejen
- at man ikke behøver kunne læse det hele med det samme, det kommer efterhånden

- at det er den hurtigste måde at lære at voksenstave på.

Det er ikke nogen hemmelighed, at der er forskel på voksen og børnestavning. Det får børnene også at vide. Beder dit barn om at få hjælp til at skrive ord, så opmuntr og sig: "Prøv at lytte til ordet, og skriv de lyde, du kan høre, og brug de bogstaver, du kender".

For nogle børn er det en hjælp, at lave en krusedulle, når der er et bogstav, de ikke kan høre.

De kan ikke lave fejl i børnestavning, da det jo handler om de lyde, de kan høre –og det kan jo ikke diskuteres.

Her har et barn børnestavet: "Vi så Skatteøen."

Vejen fra de første skrivelege med kruseduller til konventionel voksenstavning kan tydeliggøres ved disse trin:

Niveau 1: Skriveleg

Trin 1: Skribleri.

Trin 2: Opmærksomhed på bogstavformer, men ikke på ord, eller bogstavlyde.

Niveau 2: Global skrivning.

Trin 3: Opmærksomhed på begyndelsesbogstaver.

Trin 4: Begyndende opmærksomhed på bogstavers lyd.

Trin 5: Skrivning af små-ord, suppleret med hukommelsesskrivning med en begyndende bogstav-lyd-opmærksomhed.

Niveau 3: Fonem-orienteret skrivning.

Trin 6: Bogstav-lyd-opmærksomhed til bogstavkæder. Kun konsonanter skrives.

Trin 7: Bogstavlyde til skrift. Lange bogstavkæder, da barnet ikke også kan overskue at fokusere på at dele i ord.

Trin 8: Få hyppige småord staves rigtigt. Mellemrum vinder indpas.

Niveau 4: Overgangstavning

Trin 9: Hver stavelse har en vokal. Der overgeneraliseres med staveregler. Fx stumme bogstaver.

Niveau 5: Konventionel stavning

Trin 10: Styr på ord og orddele og ikke-lydrette ord.

Se en rigtig fin videogennemgang [her](#) af de enkelte trin vist med et konkret ord. Børnene i 1.x er på trin 5-7.

Hvordan skal de lære det?

Cooperative learning (også kaldet CL)

Kort sagt: at samarbejde om at lære.

Elevernes samarbejde organiseres i strukturer, der trin for trin fører dem gennem tækning, skrivning, læsning, problemløsning, præsentation og alt det, der skal til for at løse en opgave. Mange af dansktimernes aktiviteter er bygget op om principperne, der sørger for alle er aktive samtidigt, og at de kan lære af hinanden. Den traditionelle tavleundervisning er minimeret, og børnene løser opgaver som team, med makker eller individuelt.

Konkret har hvert barn et nummer ved bordet og de kan så enten være aktive på skift eller samtidigt være aktiveret med forskellige delopgaver.

Børnene sidder i grupper, og vi gør noget ud af at styrke bordenes sammenhold med teambuildingsøvelser.

Tydelige mål og evaluering

For at kunne lære noget, er det nødvendigt at vide, hvad man skal lære. Børnene er meget mere motiverede og engagerede, når de ved, hvad de skal.

Ved start af timen taler vi om, hvad vi skal lave, og hvad vi skal lære.

Programmet bliver skrevet op på tavlen i korte punkter. Jeg vil træne dem i at læse næste punkt på tavlen, hvis de er færdig med en opgave/et punkt.

Jeg vil i det omfang, det er muligt tydeliggøre målet ved hver timestart. Fx: ”I dag er målet, at vi alle kan skrive et ”e”” eller ”I dag er målet at vi alle kan finde tre ord med ”i””

Eleverne skal med mellemrum evaluere deres egen kunnen.

Desuden skal de på et evalueringsark vurdere om de **ikke kan**, **næsten kan** eller **kan** en given færdighed. Disse evalueringsark er en vigtig del af portefolien og vil naturligvis også indgå i skole/hjem-samarbejdet.

Jeg evaluerer også fælles og individuelt i klassen gennem forskellige lytte-, skrive- og læseopgaver.

Leg og øvelser

Vi leger en leg hver dag, hvor der indgår fokus på sprog, lyde, bogstaver rim og lignende.

Materialer

Vi gør brug af forskellige materialer gennem året, og I vil løbende få information, når vi starter nye tiltag.

Her er et par eksempler:

Bogstavbogen: Gennemgang af bogstaverne og deres lyde. Opgaver med fokus på lydrette ord.

Umagemappen: Her skriver vi så pænt, vi kan.

Bogstavsider: Her tegner og skriver børnene alle de ord de kan, der begynder med det enkelte bogstav.

Læsebogen og opgavebogen: Starter vi på senere. Her er ca. 75% af ordene lydrette.

Skrivehæftet: Her børnestaver børnene og tegner til for at understøtte teksten og deres evne til at læse, hvad de har skrevet.

Hvad skal jeg gøre som forælder?

Læs 15 minutter HVER dag.

Til at starte med kræve dit barn meget hjælp og højtlesning. I løbet af efteråret/vinteren kan dit barn læse mere og mere.

HUSK: du skal fortsætte med at læse højt ud over de 15 minutter dit barn læser hver dag.

Du udgør, som forælder, den største ressource i dit barns læseudvikling.

Der er mange forskellige måder, hvorpå I derhjemme kan give jeres barn lyst til at ville læse.

Her følger nogle forslag:

TAL med dit barn

- Om, hvordan bogstaver og lyd passer sammen
- Om, hvordan bogstaver er byggeklodser til ord
- Om, hvordan ord der er sat sammen, bliver til sætninger
- Om, hvordan sætninger sat sammen, bliver til historier
- Om ukendte ords betydning

SPIL

- Computerspil ex. Pixiline, ABC.dk
- Billedlotteri, Ordlotteri, Bogstavlotteri
- Lav selv ordkort med familiens navne, kæledyr, livretter m.m og spil ex. vendespil og Domino

LÆS højt

- Lad dit barn læse højt for dig – hjælp ved at bruge bogstavernes lyde
- Opmuntr dit barn til selvlæsning og spørg undervejs til læsningen
- Fortsæt med godnatlæsningen
- Tal om hvad det var I læste i går aften
- Kig på bogen og gæt på, hvad den mon handler om inden højtlesningen starter
- Stop op under læsningen og tal om handlingen. Tal også om bogens højdepunkter
- Vurder og begrund efter endt læsning bogen sammen
- Læs bøger, der er filmatiseret, se filmen sammen og tal om ligheder og forskelle

LÆS

- Forskellige bøger, tegneserier, blade og aviser
- Skilte og reklamer
- Gade- og forretningsnavne
- Undertekster på tv
- På bagsiden af morgenmadsprodukterne

VIS interesse for bøger

- Lad bøgerne i hjemmet være synlige
- Køb bøger. Både til højtlesning og selvlæsning
- Gå på biblioteket
- Spørg til bøgernes indhold

LYT til bøger

- Tag gode historier/eventyr indtalt på CD med i køkkenet eller i bilen
- Lyt og læs med.

SKRIV

- Huske- ønskesedler, invitationer, beskeder
- Sms-beskeder
- Mails
- Postkort
- Ord og fortællinger til tegninger
- Familiedagbog med tegninger
- Feriedagbog med fotos, udklip og tegninger
- Lav barnets egen dagbog
- Madopskrifter

Se gode ideer og råd [her](#) til lege og øvelser i hverdagen.

Tusind tak for din opmærksomhed!

Jeg glæder mig til det kommende samarbejde.

De bedste hilsener fra Josefine.